

М.С. Пономаренко¹, А.А. Бабський¹, Г.В. Загорій³, І.В. Бушуєва², О.М. Горбань¹,
В.В. Трохимчук¹, М.В. Білоус²

Порівняльна характеристика параметричного (кількісного) аналізу показників кодифікованих професійних назв класифікатора професій (КП) ДК 003-95 та ДК 003:2010 (охорона здоров'я, фармація, косметологія та ветеринарна фармація)

¹Національна медична академія післядипломної освіти ім. П.Л. Шупика, м. Київ,

²Запорізький державний медичний університет,

³ЗАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця», м. Київ

Ключові слова: фармація, медицина, косметологія, ветеринарія, ветеринарна фармація, класифікатори професій.

Ключевые слова: фармация, медицина, косметология, ветеринария, ветеринарная фармация, классификаторы профессий.

Key words: pharmacy, medicine, cosmetology, veterinary medicine, veterinary pharmacy, Classification of Occupations.

Наведено результати аналізу параметричних показників кодифікації професій медицини, практичної і промислової фармації, ветеринарії та деяких споріднених професій, внесених у Національний класифікатор ДК 003:2010.

Приведены результаты анализа параметрических показателей кодификации профессий медицины, практической и промышленной фармации, ветеринарии и некоторых сходных профессий, внесенных в Национальный классификатор ДК 003:2010.

The analysis results of parametrical induces of profession codification in medicine, practical and industrial pharmacy, veterinary and some similar professions, which were included in the National classificatory GL 003:2010 are given.

Наміри України щодо поетапного входження в Європейський Союз (ЄС) набувають конкретних рис. У зв'язку з цим, уряд України, галузеві міністерства проводять роботу з гармонізації законодавчої та нормативно-правової бази й інтеграції до міжнародних стандартних вимог, настанов, умов, передбачених GMP, GLP, GDP, GCP, GPP, GRP та ін. належних практик [11–13]. Особливої уваги набувають вимоги до професійної компетентності персоналу, його підготовки, перепідготовки й удосконалення знань, умінь, навичок. Міжнародна стандартизація ISCO-88 (International Standart Classification of Occupations), визнана й у нашій країні, передбачає уніфікацію назв робіт і посад у класифікаторах професій (КП), що полегшує облік загальноновизнаних і зрозумілих посад працівників за єдиними стандартами [2,3,5–8]. Уряд України (4.05.2011 р.) офіційно повідомив, що Кабінет Міністрів України має намір переходу, стимулювання й регулювання оплати праці у відповідності до розподілу, обліку й складу кадрів за професійними угрупованнями різних видів класифікації від найпростіших професій до керівника підприємства. Одним із найголовніших нормативно-правових чинників є кваліфікаційні характеристики (КХ), у яких визначені обов'язки, права, відповідальність, необхідний рівень професійних знань та освіта. КХ є складовою частиною державної системи класифікації та кодування техніко-економічної та соціальної інформації [4,8–10]. Проводячи поглиблений аналіз загальних кількісних показників, що надаються у таблицях 1 і 2, встановлено, що з моменту виходу класифікатора професій (КП) ДК 003-95 і до введення

оновленого Національного класифікатора ДК 003:2010 (15 років) жодної професійної назви не доповнено.

Мета роботи

Вивчення та аналіз параметричних показників загального масиву переліку посад, професійних робіт КП ДК 003-95 у зіставленні з КП ДК 003:2010.

Матеріали і методи дослідження

Аналіз КП проведено за фахом «Охорона здоров'я», «Фармація», «Промислова фармація», «Косметологія», «Ветеринарна фармація» та деякими наскрізними (спорідненими) галузями, хімії, біології, підгалуззю з виробів медичного призначення тощо [2–5,9,10]. Як видно з таблиці 1, усього у ДК 003:2010 кодифіковано 799 професій, у ДК 003-95 було 906 позицій, тобто виведено, укрупнено 107 професій.

При чому, у ДК 003:2010 збережені такі екзотичні професії, як код КП: 515 – Астрологи та ворожки; код КП: 5151 – Астрологи; код КП: 5152 – Ворожки та хіроманти. Слід підкреслити, що зазначені професії віднесено до 5 розділу «Працівники сфери торгівлі та послуг», без вимог до освіти. Разом з тим, «Цілителі» значаться у третьому, вищому розділі «Фахівці», але також без вимог до освіти (код КП 3241). З наведених кодифікацій професій окремо виділені види робіт, посад і послуг ветеринарної фармації (ветеринарії) (табл. 2) та нижче наведеним коментарем.

Загалом за масивом кодифікованих у класифікаторі професій у галузі охорони здоров'я, фармації та деяких споріднених професій у ДК 003-95 занесено 57, а у ДК 003:2010 – 59 позицій.

Таблиця 1

Узагальнені результати аналізу параметричних показників кодифікації професій медицини, практичної, промислової фармації та основних наскрізних професій, внесених у Класифікатори ДК 003-95 і ДК 003:2010

Шифр	Код КП	Назва розділів класифікації та кодифікації професій	ДК 003-95	ДК 003:2010
1.1	1	Розділ 1 Керівники	72	132
1.2	1	У тому числі, охорона здоров'я, фармація	3	6
1.3	2	Розділ 2 Професіонали	176	203
1.4	2	У тому числі, охорона здоров'я, фармація	30	30
1.5	3	Розділ 3 Фахівці	94	128
1.6	3	У тому числі, фахівці в галузі медицини та фармації	14	13
1.7	4	Розділ 4 Технічні службовці	33	33
1.8	4	У тому числі, охорона здоров'я, фармація	3	3
1.9	5	Розділ 5 Працівники сфери торгівлі та послуг	35	39
1.10	5	У тому числі, охорона здоров'я, фармація	5	5
1.11	6	Розділ 6 Кваліфіковані робітники сільського та лісового господарства, риборозведення та рибальства	23	22
1.12		У тому числі, охорона здоров'я, фармація	-	-
1.13	7	Розділ 7 Кваліфіковані робітники з інструментом	189	103
1.14		У тому числі, охорона здоров'я, фармація	-	-
1.15	8	Розділ 8 Робітники з обслуговування, експлуатації та контролювання за роботою технологічного устаткування, складання устаткування та машин	255	103
1.16		У тому числі, охорона здоров'я, фармація	-	-
1.17	9	Розділ 9 Найпростіші професії	29	36
1.18		У тому числі, охорона здоров'я, фармація	2	2
ВСЬОГО		Загалом за масивом кодифікації професій	906	799
		У тому числі, охорона здоров'я, фармація	57	59

Таблиця 2

Кодифікація класифікатора професій, робіт внесених у ДК 003-95 і ДК 003:2010 (ветеринарія та деякі споріднені професії)

Код КП	Код ЗКППТР	Ви-пуск ЄТКД	Випуск ДКХП	Професійна назва роботи за кодами професій	Класифікатор професій	
					ДК 003-95	ДК 003:2010
1221.2	21851	-		Завідувач ветеринарної клініки (лікарні, поліклініки)	+	+
1221.2				Завідувач дільниці ветеринарної медицини	+	+
1221.2				Начальник (директор, завідувач тощо) лікарні (клініки) ветеринарної медицини	+	+
1228	21954			Завідувач кухні (для тварин, молочної)	+	+
1229.1				Головний державний інспектор з охорони прав на сорти рослин	+	+
1229.3				Головний державний інспектор з ветеринарної медицини	+	+
1229.5	21857		2,25	Завідувач віварію	+	+

Продовження таблиці 2

Код КП	Код ЗКППТР	Ви- пуск ЄТКД	Випуск ДКХП	Професійна назва роботи за кодами професій	Класифікатор професій	
					ДК 003-95	ДК 003:2010
1233				Директор маркетингу	-	+
1476.1				Менеджер (управитель) з реклами	-	+
2223.1				Молодший науковий співробітник (ветеринарна медицина)	+	+
2223.1	23667	-		Науковий співробітник (ветеринарна медицина)	+	+
2223.1				Науковий співробітник-консультант (ветеринарна медицина)	+	+
2032.3	20323			Лікар ветеринарної медицини		+
2223.2				Лікар ветеринарної медицини м'ясопереробних підприємств	+	+
2223.2				Офіційний лікар ветеринарної медицини	+	+
3211				Фахівець з біотехнології	+	+
3212				Лаборант (ветеринарна медицина)	+	+
3212				Технік ветеринарної медицини	+	+
3213	22160		2	Зоотехнік відділення (комплексу сільськогосподарської ділянки, ферми)	+	+
3213	22843		5	Інструктор службового собаківництва	+	+
3213	25008		2	Технік з племінної справи	+	+
3213			2	Технік-технолог з виробництва та переробки продукції тваринництва	+	+
3213			2	Технолог з виробництва та переробки продукції тваринництва	+	+
3213				Фахівець з бджільництва	+	+
3213				Фахівець з організації та ведення фермерського господарства	+	+
3213				Фахівці з тваринництва	+	+
3227				Допоміжний персонал у галузі ветеринарії	+	+
3227				Молодший лікар ветеринарної медицини	+	+
3227	25183	-		Фельдшер ветеринарної медицини	+	+
3439				Фахівець з радіаційного та хімічного захисту	+	+
3449				Державний інспектор з ветеринарної медицини	+	+
3449				Державний інспектор з карантину рослин	+	+
6121	17174		2	Готувач кормів (тваринництво)	+	+
6121	12268		25	Зоолаборант розплідника лабораторних тварин	+	+
6121	12909		2	Конюх	+	+
6121	13205		2	Кролівник	+	+
6121	15808	70		Оператор з ветеринарного оброблення тварин	+	+
6121	15830		2	Оператор штучного осіменіння тварин і птахів	+	+
6121			2	Оператор машинного доїння	+	+
6121				Оператор свинарських комплексів і механізованих ферм	+	+
6121	15586		2	Оператор тваринницьких комплексів і механізованих ферм	+	+
6121	16163		2,3	Оператор цехів для приготування кормів (тваринництво)	+	+
6121	18111	70		Санітар (ветеринарна медицина)	+	+
6122	15770	70		Оператор птахофабрик і механізованих ферм	+	+
6122	17503		2	Птахівник	+	+
6123	17521		2	Бджоляр	+	+

Результати та їх обговорення

Як видно з вибіркового переліку кодифікованих посад за ДК 003-95 і ДК 003:2010, їх кількісний склад майже не змінився. Тобто, у новий Національний класифікатор ДК 003:2010 у «Охороні здоров'я», «Фармації», «Промисловій фармації», «Ветеринарії» доповнень, наприклад, «Завідувач ветеринарної аптеки» не внесено. Для останнього фаху кваліфікаційні характеристики не поновлювались, не вносились доповнення та зміни. Разом з тим, для багатьох споріднених професій і спільних функцій у дотриманні санітарного, фармацевтичного, ветеринарного режиму необхідні синхронні, оперативні й ефективні дії суміжних спеціальностей. Слід підкреслити, що в класифікаторах ДК 003-95 і ДК 003:2010 не зазначено жодної професії, виду робіт, посад, що стосувалися б ветеринарної фармації. Не існує визначення як цього терміну, так і поняття «ветеринарних лікарських засобів», «Лікувальних кормових домішок», показників «залишків ветеринарних лікарських засобів» у продуктах тваринництва та вживання людиною «каренції» тощо.

Наприклад, у Польщі усі залишки ветеринарних лікарських засобів (субстанції з фармакологічною дією) та інші активні діючі й допоміжні речовини, що входять до складу ветеринарних лікарських засобів, лікувально-кормових домішок, продуктів їх розпаду та метаболізму, що залишаються в продуктах споживання (м'ясі, молочних продуктах тощо), не можуть бути допущеними в обіг без визначення показника каренції. Показник каренції – це час, що має минути від останнього прийому ветеринарного лікарського засобу (лікарського корму) до забою тварини, а у випадку молока, яєць або меду – до моменту отримання цих продуктів до споживання, щоб у його тканинах або субпродуктах не містились або наявна кількість таких діючих речовин, як анаболіки, антибіотики, пестициди тощо (як залишок лікарського корму або як наслідок лікування тварин) не перевищувала допустиму кінцеву концентрацію. Слід зазначити, що «лікарський корм» – це будь-яка суміш корму або кормів з ветеринарними лікарськими препаратами або ветеринарними лікарськими засобами, призначеними до змішування з кормами, що безпосередньо використовуються для тварин для профілактики їх хвороб [1].

У Законі Польщі «Право фармацевтичне» зведено усі вимоги до санітарної, ветеринарної та фармацевтичної діяльності. В ньому викладено вимоги до діючих речовин при виробництві з них лікарських засобів та до реалізації лікарських засобів, їх реєстрації тощо.

Зокрема, при реєстрації лікарського засобу з ветеринарних продуктів у досє (вимогах) необхідно подати додатково термін (час) каренції, що має закінчитись від останнього прийому, згідно з приписами продукту, що застосовується у тварин, тканини або продукти яких призначені для споживання. Відносно лікарського продукту, отриманого з крові людини або тварини, висунуто вимоги до надійних відповідних методів, які забезпечу-

ють виявлення вірусів та інших патогенних збудників, що можуть безпосередньо перенестись з продуктом.

Термін каренції та опис аналітичного методу контролю можуть бути застосовані для встановлення залишковості речовин у відповідних інституціях.

«Право фармацевтичне» Польщі чітко визначає, що відповідними органами держави не може бути прийнято рішення про видачу дозволу на допуск до обігу ветеринарного лікарського засобу, що застосовується для тварин, тканини або продукти яких призначені для споживання, якщо не визначено принаймні тимчасові найвищі допустимі кінцеві дози концентрації, визнані Європейським Союзом, або визнано, що для їх складників такі обмеження в концентрації залишків (ліміти) не обов'язкові [1].

Окрім цього, при реєстрації ветеринарного лікарського засобу, тобто такого препарату, що застосовується у ветеринарній практиці, зазначаються рекомендації щодо обережності й безпеки при його застосуванні. Зазначені застереження, запобігання та вимоги яскраво засвідчують загальну специфіку лікарських засобів та спільну відповідальність органів охорони здоров'я, санітарної та ветеринарної служби й фармацевтичного виробництва лікарських засобів та нагляду й запобігання розповсюдження інфекцій з різних джерел, що можуть викликати небезпеку для людей і тварин.

Саме тому виникає нагальна потреба у чіткому розподілі функцій і взаємодоповнюючих факторів усіх учасників фармацевтичного ринку України: охорони здоров'я, промислової та практичної фармації, ветеринарної фармації, косметології та споживачів лікарських засобів. З цією метою зазначене необхідно відтворити у кваліфікаційних характеристиках.

Однак, перш за все, вивчення й аналізу потребують уже визнані у класифікації професій ДК 003:2010 професійні назви робіт, послуг і посад, спробу якого і подано у цьому фрагменті дослідження.

Зазначене покращить, перш за все, організацію створення, виробництва, збалансовану реалізацію лікарських засобів у необхідних обсягах для лікування як населення, так і для задоволення потреб ветеринарної медицини (фармації). Стурбованість викликає той факт, що ці проблеми, зокрема для зооветеринарної мережі, персоналу ветеринарних аптек не визначені у ДК 003:2010. Виробництво ліків для країни за об'єктивними науково-обґрунтованими обсягами не визначено, не проводяться наукові розробки щодо маркетингу раціонального менеджменту в галузі ветеринарної фармації.

Висновки

Наведено результати аналізу параметричних показників кодифікації професій медицини, практичної й промислової фармації, ветеринарії та деяких наскрізних (споріднених) професій, внесених до Національного класифікатора ДК 003:2010.

Література

1. Бабський А.А. Науково-теоретичні підходи та обґрунтування процесу гармонізації взаємопов'язаних факторів впливу на виробництво та реалізацію лікарських засобів: автореф. дис. ... канд. фарм. наук: спец. 15.00.01 «Технологія ліків та організація фармацевтичної справи» / А.А. Бабський. – К., 2002. – 21 с.
2. Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників. Розділ 1. Професій керівників, професіоналів, спеціалістів та технічних службовців, які є загальними для всіх видів економічної діяльності / Уклад. Н. Павленко, Ф. Федорченко, Ю. Рудяк. – 3-є вид., перероб. і доп. – Х.: Фактор, 2004. – 360 с.
3. Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників. Розділ 2. Професій керівників, професіоналів, спеціалістів та технічних службовців, які є загальними для всіх видів економічної діяльності / Уклад. Н. Павленко, Ф. Федорченко, Ю. Рудяк. – 3-є вид., перероб. і доп. – Х.: Фактор, 2004. – 370 с.
4. Загорій В.А. Абетковий довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників / В.А. Загорій, М.С. Пономаренко, Т.М. Краснянська [та ін.] – К.: «Прінт Квік», 2007. – 137 с.
5. Зміни та доповнення до Класифікатора професій ДК 003-95 / Уклад. С. Мельник, Є. Дубінін, Ю. Оров [та ін.]: доп. №5. – К.: «Соцінформ», 2003. – 120 с.
6. Класифікатор професій ДК 003-95: Держстандарт України. – К.: «Соцінформ», 2001. – 384 с.
7. Класифікатор професій ДК 003:2010: Держ установа наук.-досл. ін.-т соціал.-труд. відносин М-ва праці та соціал. політики України; Ін-т укр. мови НАН України; Держкомстат України. – К.: «Соцінформ», 2010. – 745 с.
8. Основи законодавства України про охорону здоров'я / Закон України від 19.11.1992 року № 2801-ХІІ // Законодавство України. Уклад. Ю.П. Єлісовенко. – К.: Махаон, 2003. – С. 387–388.
9. Про затвердження Переліку вищих і середніх спеціальних навчальних закладів, підготовка і отримання звання в яких дають право займатися медичною і фармацевтичною діяльністю / Наказ МОЗ України від 25.12.1992 р. № 195 // Юридичні аспекти фармації. – Х.: Мегаполіс, 2001. – С. 678–680.
10. Про лікарські засоби / Закон України (введено в дію Постановою ВР № 124/96-ВР від 04.04.96, 1996, № 22, ст. 87) {зі змінами, внесеними згідно з Законами № 70/97-ВР від 14.02.97, ВВР, 1997, № 15, ст. 115 № 783-XIV від 30.06.99, ВВР, 2006, № 22, ст. 184 № 362-V від 16.11.2006, ВВР, 2007, № 3, ст. 30 № 1034-V від 17.05.2007, ВВР, 2007, № 34, ст. 446} // Фармацевтичне законодавство (нормативні акти з організації роботи аптечних підприємств / Під ред. д. фарм. н., проф. Грошового Т.А. – Тернопіль: ТДМУ, 2008. – С. 4–18.
11. Good manufacturing practice for medicinal products in the European Community. Annex 11. Computerized Systems / Commission of the European Communities, January, 1992.
12. Good manufacturing practices for pharmaceutical products // WHO Expert Committee on Specifications for Pharmaceutical Preparations: Thirty-second Report. – Geneva: World Health Organization, 1992. – (WHO Technical Report Series, №823). – P. 14–79.
13. Good manufacturing practices for pharmaceutical products. Draft // WHO Expert Committee on Specifications for Pharmaceutical Preparations: Thirty-second Report. – Geneva: World Health Organization, 1992. – (WHO Technical Report Series, № 823). – P. 90–129.

Відомості про авторів:

Пономаренко М.С., д. фарм. н., професор, зав. каф. організації і економіки фармації НМАПО ім. П.Л. Шупика.

Бабський А.А., к. фарм. н., доцент каф. організації і економіки фармації НМАПО ім. П.Л. Шупика.

Загорій Г.В., генеральний директор ЗАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця».

Бушуєва І.В. к. фарм. н., доцент каф. клінічної фармації, фармакотерапії і управління і економіки фармації ЗДМУ.

Горбань О.М., к. біол. н., доцент каф. організації і економіки фармації НМАПО ім. П.Л. Шупика.

Трохимчук В.В., к. фарм. н., асистент каф. організації і економіки фармації НМАПО ім. П.Л. Шупика.

Білоус М.В., асистент каф. клінічної фармації, фармакотерапії і управління і економіки фармації ЗДМУ.

Адреса для листування:

Бушуєва Інна Володимирівна. 69035, м. Запоріжжя, пр-т Маяковського, 26, каф. клінічної фармації, фармакотерапії і УЕФ ЗДМУ.

Тел.: (061) 236 22 48.

E-mail: bushujeva@zsmu.zp.ua